

Подрез-Ряполова Ірина Валеріївна
*здобувачка кафедри господарського права,
Національний юридичний університет
ім. Ярослава Мудрого, науковий співробітник
НДІПЗІР НАПрН України*

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПЛАТФОРМИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В КРАЇНАХ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА

Основною метою створення технологічних платформ (далі – ТП) є визначення уніфікованого підходу до подолання основних економічних, технологічних і соціальних викликів, які є життєво важливими для конкурентоспроможності країн у майбутньому та економічного зростання [1, с. 15].

За допомогою ТП має забезпечуватися синергія між державними діячами, користувачами технологій, регулюючими органами, покупцями, промисловими підприємствами, центрами наукових досліджень, а також встановлення тісного взаємозв'язку між фундаментальними дослідженнями і трансфером (передачею) технологій [2].

На сучасному етапі створення ТП розповсюдження інформації про позитивний досвід країн Європейського Союзу (далі – ЄС) в організації та практичній реалізації пріоритетів європейських технологічних платформ, можливих форм взаємодії між представниками дослідницького та промислового секторів має важливе значення для пошуку найефективніших шляхів інноваційного розвитку.

Європейські технологічні платформи проводять свою діяльність прозоро і відкриті для нових членів та визнані Європейською Комісією як ключові учасники у стимулюванні інновацій, передачі знань та конкурентоспроможності в Європі.

Прикладами сучасних європейських технологічних платформ є European Biofuels Technology Platform, European Construction Technology Platform (ECTP), Mobile and Wireless Communications (eMobility), European Steel Technology Platform (ESTEP), European Space Technology Platform (ESTP), European Industrial

Safety ETP (IndustrialSafety), Advanced Engineering Materials and Technologies (EuMaT), European Technology Platform on Robotics (EUROP), Food for Life (Food), Forest based sector Technology Platform (Forestry), Global Animal Health (GAH), Photonics²¹ (Photonics), European Photovoltaic Technology Platform, European Technology Platform for the Electricity Networks of the Future (SmartGrids), Sustainable Nuclear Technology Platform (SNE-TP), Sustainable Chemistry (SusChem), European Technology Platform for Wind Energy (TPWind).

Європейські технологічні платформи розробляють програми досліджень та інновацій та дорожні карти дій на рівні ЄС та на національному рівні, які підтримуються як приватним, так і державним фінансуванням. Вони мобілізують зацікавлених сторін для досягнення узгоджених пріоритетів та обміну інформацією в усіх країнах ЄС. При розгляді питань щодо практики створення та функціонування технологічних програм важливим є розгляд досвіду учасників із країн Східного партнерства – Білорусі, Вірменії, Грузії, Молдови, більшість із яких наразі є асоційованими учасниками програми «Горизонт 2020».

Сучасний стан Білорусі щодо створення науково-технічних платформ характеризується низьким рівнем законодавчого регулювання та має свої особливості. Хронологічно першими у якості ефективного інструментарію організації сучасного науково-технічного і інноваційного процесу були запропоновані кластери як одна з форм гнучкої міжвідомчої та міждисциплінарної кооперації за мережевим принципом [3]. Так, Постановою Совета Министров від 16.01.2014 року була затверджена «Концепция формирования и развития инновационно-промышленных кластеров в Республике Беларусь», яка визначила основні терміни, які застосовуються щодо створення кластерів.

На даний час вагоме місце серед ТП республіки займає мережа нанотехнологічних платформ, метою створення яких є консолідація наукового потенціалу республіки на актуальних напрямках розробки та втілення нанотехнологій, забезпечення ефективного використання обмежених фінансових можливостей.

Вірменія. Основною метою створення технологічних центрів в Гюмри та Ванадзорі є розвиток технічного та ділового підприємництва, комерціалізація інноваційних дослідницьких підприємств, створення нових технологічних компаній, залучення іноземних інвестицій. При цьому у своєму складі центри мають дослідницькі лабораторії та надають консалтингові послуги та інкубаційні послуги для існуючих підприємств та стартапів. Тільки за 2016 год в Вірменії було зареєстровано більш 120 стартапів, більшість з яких співпрацює з зарубіжними підприємцями. Щодо законодавчого забезпечення існує Закон «Про підтримку інноваційної діяльності» (2006 рік), Концептуальний документ щодо початкової стратегії формування інноваційної економіки (2011 рік), Нова стратегія розвитку інновацій та «Дорожня карта» Програма цифрової трансформації 2030.

Основна національна платформа Грузії - GEORGIAN CLUSTERS NATIONAL PLATFORM (GCNP) складається з 4 незалежних організацій (засновників) - Міжнародний центр сприяння дослідженню, технологіям та інноваціям (ICARTI), Агентство стратегічних ініціатив, "Золоте руно капітал" та Інститут міста Джорджія. Слід зазначити, що в рамках платформи GCNP була створена досить велика консультативна рада, до складу якої входять фахівці приватних та державних організацій (близько 20 експертів). Основною метою GCNP є підтримка створення ТП та центрів трансферу технологій. У той же час важливо зазначити, що протягом короткого періоду існування GCNP, були підписані Меморандуми про взаєморозуміння щодо подальшої співпраці з Національним науковим фондом ім. Шота Руставелі (SRNSF) з грузинським інноваційним та Технологічне агентство (GITA), а також програма міжнародного співробітництва (GIZ), яка працює в Грузії від імені Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ).

В Молдові відповідальним щодо стимулювання та втілення механізмів діяльності в сфері інновацій є Агентство по инновациям и трансферу технологий, яке було створено Высшим Советом по науке и технологическому развитию Академии наук Молдовы на підставі Кодекса Республики Молдовы о науке и

инновациях № 259-XV прийнятого 15.07.2004 р. Визначальною умовою створення Агентства є можливість інтеграції існуючого наукового і технологічного потенціалу, а також висококваліфікованих кадрів і інформаційних ресурсів установ Академії наук і виробничої інфраструктури шляхом визначення пріоритетів і розвитку перспективних, конкурентоспроможних напрямків. Агентство призначене також для створення в республіці науково-виробничого циклу з високорозвиненою науковою, технологічною та виробничою інфраструктури для задоволення потреб ринку в наукомісткій продукції. Агентство, яке здійснює свою діяльність за рахунок державної фінансової підтримки, формує сприятливе середовище і створює умови для створення і становлення інноваційних підприємств різних форм власності.

Також слід відмітити існування в Молдові Інноваційної стратегії Республіки Молдова на період 2013-2020 гг. «Інновации для конкурентоспособности», яка орієнтована на технологічний розвиток підприємств, розвиток інфраструктури підтримки інноваційної діяльності, однак визначає недостатній рівень підтримки інноваційної діяльності діючою нормативно-правовою базою.

Також слід звернути увагу на створення в країні науково-технічних парків («Academica», «Inagro», «Micronanotech») та інноваційних інкубаторів з універсальною та IT- спеціалізацією («Inovatorul», «Politehnica», «Innocenter», «Inventica USM», «Nord», «Antreprenorul Inovativ», «Media Garage»).

Незважаючи на динамічність визначених процесів щодо створення ТП у розглянутих країнах, існують деякі проблемні питання загального характеру. Це обмежений обсяг бюджетного фінансування та реалізації проектів на підставі партнерського підходу та недостатній рівень підтримки інноваційної діяльності діючою нормативно-правовою базою. Проте питання щодо організації співпраці з іноземними партнерами для кожної ТП потребують індивідуального підходу. У цілому потрібно зазначити, що створення та функціонування ТП є можливими за умови використання всіх важелів державної інноваційної політики та високого рівня розвитку відповідної країни. Інноваційне середовище має ключову роль у

розвитку кожної країни, тому належне фінансування цього середовища визначає високий рівень національного економічного розвитку взагалі.

Література:

1. European Commission (2004), Technology platforms: from definition to implementation of a common research agenda, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

2. Luksha, O.P. (2010), "European Technology Platforms: the possibility of using the European experience to create new tools to promote innovative development of the Russian economy", Innovacii, vol. 9, no. 143, pp. 34—41.

3. Яшева Г.А. Кластеры в белорусской экономике / Г. А. Яшева // Наука и инновации.- 2012.- №8.- С. 34-36; №9.- С. 28-30.